

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"א

חלק ו — יו"ל לש"פ ויקרא, פי זכור, טי אדר-שני, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקרא, ט' אדר שני הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שישי ואחרון מהתוועדות חג הפורים ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל בשבועות הקודמים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ד' אדר שני, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

סב. כיון שנמצאים בפורים, צריכים לומר "תורה של פורים" ("א' פורים'דיקע תורה")⁴⁰⁴.

וכמדובר כמ"פ⁴⁰⁵ המסופר אודות א' מחסידים הראשונים בזמן כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאמר, שבפורים יכול לומר ענינים כאלו שקשה לו לאמרם במשך השנה, כי, אם יבואו אליו בטענות היתכן שאמר כך וכך, ויכול לומר שאמר זאת בפורים, שאז נמצאים במעמד ומצב ד"לא ידע", ובמילא אי אפשר לבוא אליו בטענות...

סג. ובהקדמה:

בנוגע לפורים הובא בגמרא⁹⁵ הענין ד"מסמך גאולה לגאולה" — גאולת פורים (אע"פ שהיתה במעמד ומצב ד"עבדי אחשוורוש") לגאולת פסח, שזהו גם ענין שנוגע להלכה, שכאשר יש אדר ראשון ואדר שני, אזי עניני הפורים הם באדר הסמוך לניסן (כמבואר בגמרא ובפוסקים).

והענין בזה:

בפורים הי' הענין ד"ונהפוך הוא" — הפיכת גזירת המן, ובאופן ש"ממנה יושע", ש"ממנה" דוקא הי' גודל התשועה (כנ"ל).

וכמו שהעשירות של מרדכי היתה מזה שניתן לו בית המן, כמבואר בפשטות המגילה.

וכן כללות הענין ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", שלאחרי ביטול הגזירה הי' זה באופן נעלה יותר מכמו שהי' לפני"ז, וכדברי הגמרא במסכת שבת¹⁵ (בסוגיית דמתן תורה) על הפסוק¹⁴ "קיימו וקבלו היהודים", "קיימו מה שקיבלו כבר", כיון שמ"ת הי' באופן ש"מכאן מודעה רבה לאורייתא" (שיש להם תשובה שקבלוה באונס),

— ובזה נכלל גם יוהכ"פ, שעליו נאמר⁴⁰⁶ "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים .. יום חתונתו⁴⁰⁷ זה מתן תורה", שניתנו בו לוחות האחרונות —

ודוקא בימי הפורים — לאחרי גזירת המן שפעלה את ענין המס"ג באופן שאצל כל אחד מישראל הי' הענין ד"יהודי" בגלוי — נעשה הקיום ("קיימו") על כללות ענין התומ"צ, ובטלה ה"מודעא רבה לאורייתא", כיון שקיבלו מתוך אהבה.

(תו"מ חכ"ב ריש ע' 163). וש"נ.

406 תענית כו, ב (במשנה) ובפרש"י.

407 שה"ש ג, יא.

404 ראה גם שיחת פורים תשכ"ו סכ"ג

(תו"מ חמ"ו ע' 157). וש"נ.

405 ראה שיחת פורים תשח"י סנ"ט

וכמו"כ היתה גאולת מצרים (גאולת פסח שסמוכה לגאולת פורים) באופן ד"ממנה יושע" — שהרי דוקא ע"י גלות מצרים היתה היציאה ממצרים "ברכוש גדול"⁴⁰⁸ [בגשמיות, בגלל שכך הי' ברוחניות], כדאיתא בגמרא במסכת בכורות⁴⁰⁹ ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים", ולכן ביקש הקב"ה ממשה לומר לבנ"י "וישאלו איש מאת רעהו גו' כלי כסף וכלי זהב"⁴¹⁰, "ונצלתם את מצרים"⁴¹¹, "שעשאוה כמצודה שאין בה דגן . . כמצולה שאין בה דגים"⁴¹², והיינו, שדוקא ע"י גלות מצרים יכלו בנ"י להוציא עמהם את כל האוצרות של העולם כולו שנאספו במצרים⁴¹³. ומכאן באים ל"פורים'דיקע תורה" — בנוגע לגלות מצרים שהתחילה בענין ד"הבה נתחכמה לו"⁴¹⁴, כדלקמן.

סד. איתא בגמרא במסכת סוטה⁴¹⁵: "שלשה היו באותה עצה (דנתחכמה לו), בלעם ואיוב ויתרו. בלעם שיעץ, נהרג. איוב ששתק, נידון ביסורין. יתרו שברח, זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית שנאמר כו". ולכאורה אינו מובן: למאי נפק"מ פרטי הענינים שהיו בהתחלת הענין דגלות מצרים ע"י "הבה נתחכמה לו" — מי היו היועצים, ומה הי' ענשו של כל אחד מהם וכו' — הרי זה ענין שלכאורה אין לו שייכות ליציאת מצרים, שהיתה לאחרי שעברו יותר ממאה שנה בינתיים, שהרי "הבה נתחכמה לו" הי' לאחרי ש"וימת יוסף גו' וכל הדור ההוא"⁴¹⁶, ולאח"ז התחילה הגלות, ועד למרירות הגלות — משנולדה מרים, שלכן נקראת "מרים" ע"ש מרירות הגלות, במשך פ"ו שנה⁴¹⁷; ו"מאיי⁴¹⁸ דהוה הוה"? ! ועכצ"ל, שאע"פ שמאורע זה הי' לפני "ואבדיל אתכם מן העמים"⁴¹⁹, ע"י "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי"⁴²⁰, "והייתם לי סגולה מכל העמים"²⁸⁹, מ"מ, יכולים ללמוד מזה בנוגע להנהגה בכו"כ ענינים, כדלקמן.

וגם צריך להבין בנוגע לג' השיטות של יועצי פרעה — בלעם שיעץ כרצונו של פרעה, איוב ששתק, ויתרו שברח [כמבואר במפרשים⁴²¹

(415) יא, א (ובפרש"י). וש"נ.

(416) שם, ו.

(417) ראה שהש"ר פ"ב, יא.

(418) לשון חז"ל — יומא ה, ב. ועוד.

(419) קדושים כ, כו.

(420) יתרו יט, ד.

(421) עיון יעקב לע"י סוטה שם.

(408) לך לך טו, יד.

(409) ה, ב.

(410) בא יא, ב.

(411) שמות ג, כב.

(412) ברכות ט, ב. פסחים קיט, א.

(413) ראה פסחים שם.

(414) שם א, יו"ד.

שכיון שאמר להיפך מפרעה, היתה "אחת דתו"⁴²² היפך החיים (כפי שמצינו בגמרא⁴²³ בנוגע לאונקלוס, בן אחותו של מלך רומי⁴²⁴), ולכן הוצרך לברוח] — שיש להקשות על כל אחד מהם, כדלקמן⁴²⁵.

סה. "בלעם שיעץ, נהרג":

כיון שבלעם הי' יועץ של פרעה מלך מצרים, הרי מובן, שכאשר פרעה מתייעץ עמו, הנה ע"פ צדק ויושר, צריך לייעץ לו עצה שהיא לטובת מצרים.

ואף שזוהו היפך טובתם של ישראל — הרי אין זה התפקיד שלו; פרעה לא מתייעץ עמו בנוגע לטובת בני, אלא אדרבה: "הבה נתחכמה לו פן ירבה גוי ועלה מן הארץ"⁴¹⁴, ולכן צריך בלעם לייעץ לו עצה שהיא לטובת מצרים.

וכיון שממלא את תפקידו בתור יועץ של מלך מצרים — אינו מובן: מדוע מגיע לו עונש, ועונש גדול ביותר?!

ולכאורה — אדרבה: מגיע לו "מדלי" על מילוי תפקידו ליתן עצה טובה למצרים, מבלי להתיירא מבני, והיינו, שאף שלהיותו נביא, כמ"ש⁴²⁶ "יודע דעת עליון מחזה שדדי יחזה" (ועד שאמרו בספרי³⁵⁹ שרק "בישראל" לא קם נביא כמשה, אבל באוה"ע קם ומנהו בלעם), ידע שלא כדאי להתעסק ("טשעפען זיך") עם בני אברהם יצחק ויעקב... אעפ"כ, לא התיירא, ומילא תפקידו בתור יועץ של פרעה ליתן עצה טובה למצרים. ואעפ"כ אומרים שלא זו בלבד שלא הי' צריך לעשות כן, אלא עוד זאת, שבגלל זה מגיע לו עונש דהיפך החיים — אף שלכאורה הרי זה היפך תורת אמת ותורת היושר?!

סו. ועד"ז בנוגע ל"איוב ששתק, נידון ביסורין":

מדוע מגיע לאיוב עונש רח"ל על שתיקתו בגלל היותו "הירא ורך הלבב" — בה בשעה שלא אמר דבר נגד בני" (כמו בלעם), כיון שלא רצה לפגוע בהם?!

ולאידך גיסא, אם יש טענה על איוב — צריכה להיות טענה גדולה

יותר:

(425) כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר ואמר

שזוהי "פורים תורה", ובמילא אין מקום "זיך

טשעפען" על חסרון זה או אחר, כיון שעל

"פורים תורה" לא שואלים קושיא!...

(426) בלק כד, טז.

(422) אסתר ד, יא.

(423) ע"ז יא, רע"א.

(424) ראה גיטין נו, סע"ב. תנחומא

משפטים ה.

כיון ש"שלושה היו באותה עצה", הרי בדרך הטבע מסתבר לומר שפרעה הי' מתנהג ע"פ דעת הרוב, כך, שאם איוב הי' אומר כמו יתרו, אזי היתה ההכרעה לטוב, והיתה מתבטלת הגזירה; ובגלל ששתק, הרי ב' הדעות (של בלעם ושל יתרו) שקולים, ונשאר הדבר תלוי ברצון פרעה. וא"כ, הטענה לאיוב צריכה להיות (לא על ששתק, אלא) על שלא אמר טוב על ישראל, או על שלא ביטל את הגזירה. ומשמעות הלשון "איוב ששתק" היא, שהטענה אינה על זה שלא אמר טוב על ישראל, או על שלא ביטל את הגזירה, אלא על השתיקה כשלעצמה, אף שלכאורה הרי זה שלא בערך לגבי מה שלא אמר טוב! :

סז. והביאור בזה⁴²⁷:

הטענה נגד בלעם שבגללה נענש היא — שלא חשב על הטובה האמיתית (לא של בני, אלא) של מצרים, היינו, שטובת מצרים דורשת שלא לפגוע בבני, כיון ש"כל⁴²⁸ הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו"!

כלומר: הטענה על בלעם היא לא על הפגיעה בבני, שכן, אילו הפגיעה בבני היתה לטובת מצרים, הי' בלעם יכול לטעון, שבתור יועץ של פרעה מלך מצרים, צריך לייעץ לו עצה שהיא לטובת מצרים; הטענה לבלעם היא — שיעץ לפרעה עצה שהיא היפך טובת מצרים!

אילו הי' בלעם בשר ודם פשוט — אזי אינו חייב לדעת יותר מפרעה; אבל כיון שבלעם הי' "יודע דעת עליון", הי' צריך לומר לפרעה בגלוי: הן אמת שע"פ שכל יש מקום לחשש "פן ירבה גו" ועלה מן הארץ⁴¹⁴, אבל אעפ"כ, ברור הדבר שאין לפגוע בבני, כיון ש"כל הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו" (ואף ש"כבר נשבע שלא יביא מכול לעולם", הרי "על אומה אחת הוא מביא וכו'"⁴²⁹).

וכיון שזוהי טובתה של מצרים — הנה בתור יועץ של פרעה, הי' בלעם צריך לומר לו את האמת לאמיתתה, אע"פ שיודע שזהו היפך מה שפרעה רוצה לשמוע, ועד שבגלל זה יצטרך לברוח, כיון שמי שאומר היפך דעת המלך אזי "אחת דתו גו".

וזוהי הטענה לבלעם — שהתירא כ"כ מפרעה עד שלא הי' יכול לחשוב כפי שהאמת היא לאמיתתה, ובמקום זה העדיף לשאת חן בעיני

(428) ע"פ זכרי' ב, יב.

(429) סוטה שם. הובא בפרש"י עה"פ.

(427) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר

שהקושיא על יתרו יבאר לאח"ז (ראה לקמן

ס"ט).

פרעה, עי"ז שיאמר לו מה שהוא רוצה לשמוע, בחשבו שזוהי טובת מצרים, בה בשעה שזהו היזק למצרים, והיזק לפרעה וחילו.

סח. ועד"ז בנוגע לאיוב:

כאשר מישהו אומר טוב או רע — הרי הוא נוקט עמדה לטובת צד אחד, בניגוד לצד השני. ובזה רואים שהוא אדם שיש לו תוקף ונאמנות למילוי תפקידו בתור יועץ, שמביע חוות דעתו, גם אם היא בניגוד לצד מסויים.

אבל ישנו מי שרוצה שכולם יהיו מרוצים ממנו, אך כיון שזהו דבר בלתי אפשרי, שהרי צד אחד אומר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"⁴³⁰, וצד אחד אומר "כל הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו", ואי אפשר לצאת ידי שניהם ולשאת חן בעיני שניהם — לכן מעדיף לשתוק, כדי שמחר כבוקר יוכל לבוא בשקט לכל אחד מהצדדים ולומר לו: לא אמרתי דבר נגדך, ואשר לכן, עליך להתנהג אתי כמו עם ידיד טוב!... הוא מעדיף שיכתב במסכת סוטה ש"איוב שתק", כך, שבלעם לא יוכל לבוא אליו בטענות, שהרי לא אמר דבר נגדו; וגם משה רבינו, להבדיל, לא יוכל לבוא אליו בטענות, כיון שלא אמר דבר נגדו!...

ובכן: הטענה על איוב שלא יעץ לטובתם של ישראל (שאו לא תהי' הגזירה ד"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", או אפילו אם תהי' הגזירה, יוכל עכ"פ לטעון שידו לא היתה בגזירה זו) היא אמנם טענה חזקה ("א' געוואַלדיקע טענה"), אבל יש טענה גדולה יותר על איוב — על זה "ששתק":

מה אתה שותק? ... הרי בהשגחה פרטית מינו אותך ליועץ, וא"כ, צריך להיות לך התוקף לומר את דעתך! ואם אין לך תוקף — תתפטור; לך הביתה!...

ועל זה אומרת תורת אמת שהעובדה שאיוב שתק חמורה יותר מזה שלא השתדל לבטל את הגזירה, ובמדה מסויימת הרי זה חמור יותר ממי ששכלו עקום ולכן סבור שצריך לגזור גזירה זו.

הכל יותר טוב, ובלבד שלא להראות שהסדר הוא לא להסתכסך עם אף אחד, בה בשעה שיודע בעצמו שהגזירה ד"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" היא היפך טובת בני"י וגם היפך טובת מצרים, ואעפ"כ יושב ושותק, למרות היותו יועץ במלכות — מהשלשה שהיו בעצה (או אפילו אם יושב מבחוץ, אבל יש לו אפשרות שיהי' קולו נשמע), ובמקום זה,

מתפאר בכך שהגמרא אומרת ש"איוב שתק", ובמילא יכול לטעון שהן בלעם והן להבדיל משה רבינו הם לצדו...

אבל לאמיתו של דבר, אומרת הגמרא שזה גרוע יותר מהטענה שלא אמר שיש לבטל את הגזירה.

סט. ועתה נבוא לבאר דבר פלא בנוגע להנהגת יתרו:

לפי הסדר בדברי הגמרא — הי' יתרו השלישי, לאחרי "בלעם שיעץ" ו"איוב ששתק". וא"כ, כבר הבין שלא יוכל להכריע את הכף, ולכל היותר יהיו כאן ב' דעות שקולים (דעת יתרו נגד דעת בלעם), ובנוגע לפרעה הרי הוא יודע מהי דעתו... והראי', שמיד לאחרי שהביע את דעתו הוצרך לברוח!...

וא"כ, הנהגתו שאמר שאינו מסכים עם הגזירה ומיד ברח, היא לכאורה היפך השכל:

כיון שבלאה"כ אינו יכול לבטל את הגזירה ד"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" — הרי גם אם אינו מסכים עם בלעם, עדיף לשתוק, כך, שיוכל להשאר "יועץ" אצל פרעה מלך מצרים, ועי"ז יוכל לעזור לבני" בשאר הענינים, שהרי "פרעה לא גזר אלא על הזכרים"⁴³¹, אבל עדיין אמר "וכל הבת תחיון"⁴³⁰, ובמילא, כשימשיך למלא תפקידו בתור יועץ של פרעה, יוכל להבטיח ש"כל הבת תחיון" יהי' ע"פ רוח היהדות, בנוגע לכשרות וחיון וכו'; משא"כ באמרו שאינו מסכים עם הגזירה, שאז הוצרך לברוח, ולהשאיר את בני" "הפקר" ביד פרעה — הרי זה היפך טובתם של ישראל!?!...

אלא מאי, איך אפשר ע"פ תורה להסכים עם דברי הגוי "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" — הרי בלית ברירה צריך לוותר על "כל הבן" כדי להציל את "כל הבת", ולהציל את ההורים, להבטיח שלא תהי' להם עבודת פרך, ועד"ז בנוגע לכל שאר הענינים מתחילה ועד סוף.

וא"כ, כשיתרו ראה שבלאה"כ לא יוכל לבטל את הגזירה — הי' צריך ללכת ולעיין ב"קיצור שו"ע", ולהשתמש קצת בשכלו ("צולייגן אַ ביסעלע קאַפּ...") ולערון חשבון:

יש לו תפקיד חשוב אצל פרעה, ה"מושל בכיפה", שהוא אחד משלשה שבהם בחר פרעה בתור יועצים שלו, ובמילא מובן עד כמה פרעה מעריך אותו.

וכיון שכן, הרי אין מקום להביע דעה שתשאר דעת המיעוט ולא תתקבל אצל פרעה, ואז יצטרך לברוח ולישב במדין, ואילו במצרים ישארו רק פרעה ובלעם (שהרי איוב יושב ושותק); הנהגה כזו פירושה להפקיר את כל בני שנמצאים במצרים!

אלא מאי, אתה רוצה להראות שהנך יהודי שמתנהג ע"פ תורה, ואינך יכול לומר דבר שאינו ע"פ תורה — וכי בשביל הכבוד שלך, להראות שאתה "קנאי" כביכול, כדאי להעמיד בסכנה את החינוך של כל בנות ישראל במצרים, את הכשרות של כל היהודים שבמצרים, וביטול עבודת פרך של כל היהודים שבמצרים? ...

מוטב שבמשך חמש דקות תאמר דבר הפכי — שאין בזה נפק"מ למעשה בפועל, שהרי בלאה"כ הרוב הוא נגדך — ובלבד שפרעה יהי מרוצה ממך, ואז תוכל להשאיר במצרים ולהמשיך להיות אחד היועצים של פרעה, כך שתוכל לעבוד "מבפנים", לדאוג ולסייע לבנ"י שנשארים לחיות במצרים בכל המצטרך להם.

ע. אמנם, למרות שזוהי קושיא עמוקה — לא מוצאת הגמרא צורך לתרץ קושיא זו!

יתרו לא הי' צריך כלל להתיישב בדעתו; הוא ידע דבר ברור איך צריך להיות, ולא הי' לו ספק שדעתו תהי' דעת המיעוט, ויצטרך לברוח (כפי שאכן הי' בפועל); ואעפ"כ, כאשר פרעה שואל — הנה להיותו אדם ישר [אמנם גוי, אבל אדם ישר (אף שהי' זה קודם מ"ת)], צריך לומר את האמת ללא שום חשבונות; כאשר מתחילים לעשות חשבונות שכדאי לוותר על "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" בשביל "כל הבת תחיון" — אומר יתרו שזהו דבר שאינו שייך אליו, בתור אדם ישר! ...

בהיותו אדם ישר, ידע, שבתור "יועץ" הוא נושא באחריות; אין לו אפשרות לשתוק, וגם אין מקום לערוך חשבונות — "לא תהא יושב ושוקל במצוותי של תורה"³¹⁸; "מאי חזית דדמא כו"⁴³² — דם ה"בנים" באופן כך, ודם ה"בנות" באופן כך? ! כולם יהודים!

אלא מאי, טוענים אליך שבלאה"כ לא תוכל להציל כו' — מי אתה לערוך חשבונות?! ...

המגילה אומרת שברור הדבר ש"רוח והצלה יעמוד ליהודים", אלא שיכול להיות שהוא יזכה שיהי' הדבר על ידו, או שיהי' זה "ממקום

אחר" 433 (אם מתעקש שלא לפעול, שהרי הקב"ה לא נוטל ממנו את הבחירה), ו"את ובית אביך תאבדו" 433 — תאבדו את הזכות, כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר 434 אודות דברי אדמו"ר מהר"ש באסיפה בפטרבורג בנוגע לגזירה על בני"י.

עא. וכאמור לעיל, שכיון שהתורה מספרת לנו כל זה, הרי מובן שאין זה ענין ש"מאי דהוה הוה"; זהו ענין שאירע בימים ההם במצרים, שכל המלכיות נקראו ע"ש מצרים²³⁵, וחוזר ונשנה בדברי ימי ישראל במשך הדורות, כפי שאירע בספרד, באשכנז, בצרפת, ברוסיה ועד"ז בכונ"כ מדינות, וכך יכול לקרות אצל כל אחד מישראל בכל מקום שהוא: כאשר יהודי חי במקום פלוני, בשכונה מסויימת בברוקלין או במלבורן וכיו"ב, יכולים לבוא אליו ולהציע לו לערוך "חשבון": למכור חלק מסויים מהתורה, עי"ז שיאמר היפך התורה — לא בגלל שחושב שאכן כדאי הדבר, אלא בתור יועצו של "פרעה" — ובלבד שיוכל להשאיר ב"קומיוניטי קאָנסיל" 435, ועי"ז יוכל להציל חלקים אחרים בתורה.

ועל זה אומרת התורה שיש שלש אפשרויות:

יש מי שעושה חשבון שאינו רוצה להסתכן ולהסתכסך עם פרעה, ולכן, לא זו בלבד שאינו חושב אודות טובתם של אלו שעליהם חלה הגזירה, אלא סוכ"ס נעשה שכלו עקום, ונותן עצה שגורמת הירוס למצרים.

יש מי שטוען שאינו רוצה להסתכסך עם אף אחד, ולכן מעדיף לשבת (בין היועצים, מבלי לוותר על מקומו, אבל) לשתוק! וכך יכול מחר להדפיס בעיתון שהוא לא השתתף בהצבעה ולא אמר מאומה, ולכן, כשפוגש את פרעה או את בלעם, אומר שמסכים עמהם, וכשפוגש את משה רבינו, אומר שמסכים עמו...

יש מי שהיצה"ר בא אליו ואומר לו: יש לך ברירה לבחור בין ב' דרכים: או להתעקש ולומר בגלוי את דעתך, ואז תצטרך לברוח, או לעשות "פשרה" — למכור את הבנים (שבלאה"כ אינך יכול להציל אותם בגלל היותך במיעוט) כדי להציל את הבנות.

וכיון שאתה אדם מעשי, ובתור יועץ של פרעה עליך ליתן לו עצה מעשית כיצד להנהיג את מצרים — הרי בודאי עליך להשתדל להשאיר

(תו"מ ח"ה ע' 43).

(435) = מועצת הקהילה.

(433) אסתר ד, יד.

(434) אג"ק שלו ח"ד ע' מז. סה"ש תש"ב

ע' 24. וראה גם שיחת פורים תשי"ב סכ"ד

לישב ברומו של עולם בין יועציו של פרעה, עי"ז שתסכים לדעתו של פרעה, או עכ"פ לשתוק, וזאת — לא באופן שבשביל טובתך הפרטית תוותר על ה"ישר" שלך, אלא לטובת כל בנות ישראל, "כל הבת תחיון", כי, עי"ז שפרעה ישאיר אותך (כמו שהשאיר את איוב), תוכל להתעסק "מבפנים" בהצלת כל הבנות, וכל הענינים שנוגעים להוריהם וזקניהם וכו' וכו'.

ובכן: בנוגע לשלש שיטות הנ"ל, שיכולים להיות אצל בני" גופא — מאירה התורה ("אורה זו תורה, שנאמר⁴³⁶ כי נר מצוה ותורה אור"⁴⁴) את הדרך, שהדרך היחידה הקשורה עם סנהדרין (שישבו בלשכת הגזית), וקשורה עם טובה לו ולבניו על סוף כל הדורות, היא — לומר כפי הוראת התורה, ללא חשבונות אם זוהי דעת הרוב או דעת המיעוט, וללא חשבונות אם זוהי טובה לפלוני או לכלל ישראל (כאמור לעיל — טובה לכל בנות ישראל, עי"ז שיסכים לגזירה ד"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו").

עב. וכאשר מתנהגים באופן כזה, אזי נעשים שני הענינים: סוכ"ס מתבטל פרעה וכל כת דילי, ובני" יוצאים מגלות מצרים "ביד רמה"⁴³⁷, ויתירה מזה — "יצאו ברכוש גדול"⁴⁰⁸.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹⁷ — שבקרוב ממש ובחסד וברחמים יוצאים מגלות חושך כפול ומכופל, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובכנותינו"⁴³⁸, ובאופן ש"לא תשאר פרסה"⁴³⁹, ו"קהל גדול ישובו הנה"⁴⁴⁰, "בם עור ופסח הרה ויולדת יחדיו"⁴⁴⁰, "ובאו ורננו במרום ציון"⁴⁴¹, בקרוב ממש, ו"שמחת עולם על ראשם"⁴⁴².

* * *

עג. כרגיל עורכים בהתוועדות דפורים גם מגבית עבור "קופת רבינו"⁴⁴³, וכל הרוצים מציינים גם השמות בצירוף שם האם, כדי להזכיר על הציון.

וכיון שבפורים נאמר "כל הפושט יד נותנים לו"¹⁵⁸, צריך להיות גם מצד הנותן באופן שכל המרבה הרי זה משובח.

וכדברי הגמרא במסכת ב"ב⁴⁴⁴ בנוגע לכללות ענין הצדקה: "א"ר אבהו, אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, במה תרום קרן ישראל, אמר לו,

(441) שם, יא.	(436) משלי ו, כג.
(442) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.	(437) בשלח יד, ח.
(443) ראה גם שיחת פורים דאשתקד ס"...	(438) בא יו"ד, ט.
(תו"מ חנ"ט ע' ...). וש"נ.	(439) שם, כו.
(444) יו"ד, ב.	(440) ירמי' לא, ז.

ככי תשא⁴⁴⁵. וא"ר אבהו, שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של צדקה, אמר להן צאו וראו מה פירש דוד אבא, פזר⁴⁴⁶ נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד", בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

עד. רגיל גם להזכיר במיוחד את אחינו בני" שנמצאים במצור ושבי', ורק מתי מספר יצאו משם.

אך עכשיו הרעישו שכל אלו שיכולים לפעול שם משהו, יסעו משם... וזה נכלל ב"עזר" שרוצים ליתן להם — עי"ז שיוציאו משם את כל אלו שיכולים לפעול שם משהו!...

ועד כמה גדול הכאב (וכמדובר כמ"פ שאין פוצה פה ומצפצף) — שאומרים דבר והיפוכו: איך יכול הדבר להיקרא "הצלה" לנוער שנמצא שם — בשעה שאומרים שכל אלו שיכולים לפעול עליהם האחיזה בתורתנו תורת חיים ובכל הענינים שבהם תלוי הקיום שלהם, ינצלו את ההזדמנות הראשונה ויברחו משם!...

כבר הי' לעולמים שעשו זאת, ואלו שברחו, באו אח"כ בטענות הלמאי לא עושים מאומה עבור אלו שנשארו שם, בידעם, שציוו את כל אלו שהיו יכולים לנסוע, שלא יברחו לפניהם, אלא יותרו על כל עניניהם, כולל גם על חינוך ילדיהם, וימסרו נפשם בפועל להשאר שם, כדי לעזור ליהודים להחזיק יהדותם, ואעפ"כ ברחו משם, ואח"כ מרעישים: היתכן שלא עוזרים ליהודים שנמצאים שם!...

וכעת חוזר ונשנה הדבר עוד הפעם מחדש, ודוקא בשביל זה מעניקים "מדלי" — זה נקרא "גבור" ו"מנהיג", וזהו "דרך הישר" כיצד להציל את אחינו בני" הנמצאים במצור ובשבי'!...

ובכן: ברור הדבר ש"הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל"⁴⁴⁷, כשם ששמר עליהם במשך עשרות שנים, והחזיק שם את "גחלת ישראל", למרות שפב"פ ברח, ופב"פ נסע משם, ובישבו מעבר לגבול נותן עצות מה לעשות שם, בידעו שע"ז מעמידים ענינים בסכנה.

ואלו שנשארו שם בסכנה אמיתית — [כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר: כיון שמדברים על זה בפורים, לא יזיק הדבר לאף אחד]

(447) שם קכא, ד.

(445) ר"פ תשא.

(446) תהלים קיב, ט.

— הם אלו שפעלו להחזיק את "גחלת ישראל" במשך חמישים-ששים שנה, והם עדיין נמצאים שם, ולא רוצים לנסוע משם; הם לא רוצים שידפיסו אודותם בעיתונים, הם לא רוצים "מדליות", ואינם צריכים אסיפות וועידות ("קאָנפערנצן"), וטוענים ודורשים וצועקים (אם כי בקול דממה דקה) שפעולות אלו מזיקות להחזקת היהדות שם!
ומבלי הבט על כל זה — מוציאים משם את אלו שעוד יכולים לפעול שם משהו!

אך הצליח הקב"ה שלא יודעים מי הם אלו שבאמת פועלים שם, ובודאי יעמדו על משמרתם וימשיכו לפעול, מבלי הבט על הצורך במסירת נפש! — גשמיות לא נוגע להם; נוגע להם מה יהי' עם הילדים והנכדים... וגם זה מעמידים הם בסכנה, ובלבד להחזיק שם את היהדות!
ובכן: ברור הדבר שהקב"ה לא ישאר בעל-חוב... ובודאי ש"ריוח והצלה יעמוד ליהודים", להגן ולהציל את אלו שפועלים באמת עבור יהדות אמיתית, ובשום אופן אינם רוצים לברוח משם, ומבקשים שלא יפרסמו את שמותיהם וכתובותיהם, כיון שרוצים להמשיך לעשות מה שעשו ללא הרף במשך חמישים שנה, והצליחו באופן שלמעלה מן הטבע לגמרי, להחזיק אלפים מבנ"י ביהדות, וימשיכו לעשות כן, ובהצלחה רבה יותר מכמו שהי' עד עתה.

וכיון שמתקרבים לביאת משיח צדקנו, יש לקוות ולהיות בטוחים שיוכלו לעבור את התקופה של נסיון קשה ומר ביותר בעמידה מתוך שמחה וטוב לבב, והעיקר — שיראו פרי טוב בעמלם, בהחזקת בנ"י ביהדות אמיתית.

ובקרוב ממש יצאו משם — מתוך אמירה: "ראו גידולים שגידלנו"⁴⁴⁸ — לקבל פני משיח צדקנו, שיוציא את כל בנ"י בכל מקום שהם מגלות חושך כפול ומכופל, ויעמידם בקרן אורה, מאפילה לאור גדול ומגלות לגאולה, ואז — "נאמר לפניו שיר חדש", לשון זכר, כיון שתהי' גאולה שאין אחרי' גלות (כמבואר בתוס'⁴⁴⁹), שזוהי הגאולה האמיתית והשלימה, בנעריהם ובזקניהם ובבניהם ובכנותיהם, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "האָפּ קאָזאַק". ואח"כ צוה לנגן ניגון הכנה, ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבבות, והניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי".]

* * *

עה. דובר פעם בארוכה⁴⁵⁰ אודות הענין ד"עד דלא ידע", שאע"פ שבכמה ענינים יכול אחד להוציא את השני י"ח, ועד שאחד יכול להוציא את הרבים, ועד שבכמה מצוות יכול אחד להוציא את כלל ישראל, אין זה שייך לכאורה בנוגע לענין ד"עד דלא ידע", כי, כדי להוציא י"ח יש צורך בענין של כוונה — הן מצד זה שמוציא י"ח, והן מצד זה שיוצא י"ח — להתבונן בזה, ולומר "לשם יחוד .. בדחילו ורחימו" (אצל אלו שנוהגים לומר זאת לפני כל מצוה), ומובן, שענין הכוונה שייך רק כאשר אוחזים ב"ידע", אבל מי שאוחז ב"לא ידע", הרי לא שייך שיתבונן בענין ד"לא ידע"; אם הוא מתבונן, שוב אין זה "לא ידע" ("עס ווערט אויס לא ידע"), ובמילא אינו יכול לכוין לצאת י"ח בעצמו, ועאכו"כ שאין ביכלתו לכוין להוציא אחרים י"ח! ...

אבל אעפ"כ, כיון שיהי' קשה לפעול הענין ד"עד דלא ידע" אצל ארבעה-חמשה אנשים, לכן כדאי שלכל-הפחות ימצא אחד, "אָ מס"נ איד" ... שיקיים את הענין ד"עד דלא ידע", אבל בדרכי נועם ובדרכי שלום... ולא בחור מתלמידי הישיבה!

עו. ולהעיר, שיש ענינים שהבחורים הם הראשונים שנענים לעסוק בהם, ולדוגמא: כשצריכים לרכוש בתים ב"קראון-הייסט סעקשן"⁴⁵¹, ובשביל זה צריך ליתן חמש מאות דולר, הנה הראשונים שנענו היו תלמידי הישיבה...

ובכן: תבוא עליהם ברכה, אבל, זהו ע"ד מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בארוכה⁴⁵² אודות הגביר שנסע עם בעל-עגלה, ונשברה העגלה כו', ובסופו של דבר התעסק הגביר בתיקון גלגלי העגלה, ואילו בעל-העגלה הלך לבית-הכנסת להזמין אורחים לשבת! ... שניהם עשו אמנם דברים טובים: הכנסת אורחים — "גדולה מהקבלת פני שכינה"⁴⁵³, וגם תיקון גלגלי העגלה שיוכלו לנסוע בדרכי נועם ולהגיע למחוז חפצם — הרי זה דבר טוב, בבחי' "נשאת ונתת באמונה"⁴⁵⁴; אבל יש ענין ששייך לבעל-עגלה, ויש ענין ששייך לבעה"ב גביר!

ועד"ז בעניננו:

הגבירים — התיישבו בדעתם לומר קאפיטל תהלים להצלחת

(452) סה"ש תש"ד ע' 154 ואילך. וראה גם תר"מ ח"מ ע' 204 ואילך. וש"נ.
(453) שבת קכז, א. וש"נ.
(454) שם לא, א.

(450) ראה גם שיחת פורים דאשתקד סי"ח (תר"מ חנ"ט ע' ...). וש"נ.
(451) = איזור קראון-הייסט (ראה גם ...).
...

המסחר... ומזמן לזמן יתנו עצה לפב"פ מה לעשות עם הבית של השני בכדי למכרו לשלישי... כיון שהוא גביר מוצלח, ויש לו ראש טוב, בודאי ימצא עצה נכונה מה צריך אחד לעשות עם הבית של השני כדי למוכרו לשלישי.

אלו שצריכים לומר הקאפיטל תהלים — הם תלמידי הישיבה, שהנהגתם צריכה להיות כתלמידי חכמים, שתורתן עיקר ורוב ימיהם בה⁴⁵⁵; ומה שצריכים לעסוק גם בגמ"ח (בנוגע לשכונה) — די בכך שישתתפו בנתינת ח"י סענט, או דולר ושמונים סענט, ובצירוף כולם ירכשו מני' ("שער") אחת!

וכאמור לעיל (ס"ע) — ברור הדבר ש"רוח והצלה יעמוד ליהודים" של שכונה זו (והם עוד יסייעו לשכונות אחרות), וברור הדבר ש"שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם"⁴⁵⁶, אלא שרחמנות גדולה ("א ביטערע רחמנות") על כו"כ יהודים שהיתה יכולה להיות להם הזכות להשתתף בזה, ואעפ"כ, או שהם ישנים... או שיוצאים י"ח בנתינת עצה טובה, או שעשו דבר "טוב" יותר: להעתיק דירתם לשכונה אחרת... ומשם נותנים עצות... "ואת ובית אביך תאבדו" — שאיבדו את הזכות!

עז. ויה"ר שמכאן ולהבא הנה אלו שצריכים ליתן סכומים גדולים — יתנו סכומים גדולים, ואלו שצריכים לעבור לגור בשכונה — יעברו בקרוב ממש לגור בשכונה בשמחה ובטוב לבב, ובאופן דמשנה מזל לטובה ולברכה, בהצלחה מופלגה, ויזכו לשידוכים טובים וכו' וכו'; ואלו שעיקר ורוב עסקם בתלמוד תורה, ישתתפו בזה באופן שלכולם יחד יהי חלק בהשכונה.

וכולם ביחד יעסקו בכל הענינים — באופן שיתחילו אמנם מ"לא ידע", אבל לאח"ז ימשיכו זאת ב"אורה ושמחה וששון ויקר", החל מ"אורה זו תורה", כמדובר בחמשה עשר בשבט⁸⁴ אודות ההוספה בלימוד התורה הן באיכות והן בכמות, ועד ל"יקר אלו תפילין", לעסוק ב"מבצע תפילין" בכלל, ובפרט אצל אנשי החיל, אנשי הצבא.

ולהעיר, שאצל אנשי הצבא נקל יותר לפעול ענין הקבלת-עול, ואצלם הרי זה באופן אמיתי יותר — כיון שכל יסוד ומציאות הצבא בנוי על ענין הקבלת-עול, שבשעה שמקבל פקודה, הנה לכל לראש עליו למלא אותה, ולאחרי כן — אם יש לו זמן, וראש טוב, ואין לו עסקים אחרים — יחשוב ויתבונן מדוע נתנו לו פקודה זו, ואפילו אם לא ירד לעומק

(456) תהלים קלג, ג. וראה גם

(455) ראה תניא אגה"ק ס"ה (קט, א).

הדברים, גם לא איכפת לו, כיון שאין זה התפקיד שלו; יש לו תפקיד של "אי־שֶׁצָבָא", ולא תפקיד של "מפקד". וגם מפקד של פלוגה פרטית — תפקידו לידע מה ששייך לפלוגה שלו, ואילו בנוגע לפקודות שמקבל מכללות ההנהגה, כללות המטה — אין זה ענינו להתבונן מדוע נתנו פקודה זו; לכל לראש צריך להיות הענין ד"נעשה", ורק לאח"ז בא ה"נשמע"⁴⁵⁷.

ונקודה נוספת שבה רגילים אנשי הצבא⁴⁵⁸:

בדרך כלל הטענה היא שכיון שחיים ב"עולם דמוקרטי", אסור להתערב בעניני הזולת, וכאשר פלוני עושה דבר עקום, הנה לכל לראש צריך לבקש ממנו "רשיון" לומר לו "שלום עליכם", ולאחרי שיתן רשות, ידרוש בשלומו, בשלום זוגתו וילדיו, ויתעניין בטיב עסקיו, וביום השלישי — לאחרי שיהיו קשרי ידידות ביניהם — יאמר לו: שמע נא, אולי תרשה לי לומר לך דעה בענין פרטי, ולאחרי שיתן לו רשות, ישאל אותו אם לא יהי' ברוגז, ולאחרי שיבטיח שלא יהי' ברוגז, אזי יחוויר כסיד ויפטיר בשפה רפה (ומיד לאח"ז יברח...): אולי עליך להתנהג באופן אחר...

והיסוד להנהגה זו — שמדובר אודות ענין פרטי של איש פרטי.

אבל איש צבא, רגיל, שגם כשמדובר אודות הנהגה פרטית שלו בשטח ומקום פרטי, בנוגע למילוי פקודה פרטית, צריך לידע, שיתכן (הוא לא יודע בבירור, אבל יתכן) שאם ישנה פקודה זו, יהי' הדבר נוגע לו רק אליו, אלא לכל הפלוגה; וכיון שהפלוגה היא חלק מהצבא שנמצא בכל השטח, הרי זה נוגע לכל חלק הצבא שנמצא בכל השטח; וכיון ששטח זה הוא רק הגבול של צד אחד, ומלבדו יש עוד ג' רוחות, הרי יתכן שע"י הנהגתו הפרטית במקום פרטי ובזמן פרטי, בנוגע לשינוי פקודה — בחשבו שהוא משנה לטוב, אבל הוא הרי לא יודע מה שנעשה במטה הכללי ("אין דעם גלאוונעם שטאַב") — יעמיד בסכנה את עצמו, עם הפלוגה שמסביבו, עם כללות הצבא, וכל אלו שהצבא צריך להגן עליהם!...

וככל הדברים האלה וככל החזיון הזה — בנוגע לכל פעולה של יהודי במעשה, ויתירה מזה: בדיבור ואפילו במחשבה, שצריך לידע שאין זה ענין שנוגע רק אליו, ובמילא, אפילו אם הוא "חובל", הרי זה "חובל בעצמו", שפטור מדיני אדם⁴⁵⁹, אלא כדברי הגמרא⁴⁶⁰ שמביא הרמב"ם⁴⁶¹

(459) ב"ק צ, ב (במשנה).
 (460) קידושין מ, סע"א ואילך.
 (461) ה"ל תשובה פ"ג ה"ד.

(457) ראה גם מכתב כ"ה תשרי שנה זו
 (אג"ק חכ"ו ריש ע' ד). וש"נ. תו"מ ח"נ ס"ע
 269 ואילך. וש"נ.

(458) ראה גם תו"מ שם. וש"נ.

בתור פס"ד להלכה למעשה: "לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי .. עשה מצוה אחת (מעשה טוב, דיבור טוב או מחשבה טובה) אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות".

אלא מאי, הוא לא מבין זאת, ולא רק שלא מבין, אלא אצלו מונח בפשטות להיפך, שלא יתכן שפעולה שלו תהי' נוגעת למישהו אחר, ועאכו"כ לכל העולם כולו — בא איש צבא ואומר שזהו היסוד שעליו בנוי כל מציאות הצבא.

וכל זה — גם כאשר מקבל הפקודה הוא כהן, ואילו נותן הפקודה הוא ישראל, והרי כהן קודם ללוי ולוי קודם לישראל, ועאכו"כ שכהן קודם לישראל; ומה גם שהוא הגיע לשלימות בכל מיני חכמות, ואילו הלה הוא איש פשוט, לא למד בבית-ספר גבוה, וגם לא בבית-ספר יסודי, אלא שמאיזה סיבה שתהי' (הוא לא יודע למה...) נתמנה הלה ל"מפקד", ואילו הוא — מקבל הפקודה. ואעפ"כ, כיון שנמצא בצבא, אזי בטלים כל החשבונות; הוא יודע שהפקודה באה מלמעלה הימנו, ולכל לראש מקיים אותה. ורק לאחר שעות החירום, ובאה שעת שלום, אזי יכול להתפנות ללימוד הנהגת ותכסיסי הצבא באופן ההכנה למלחמה (או לשלום), ואז יכול להקשות קושיא ולחפש תירוץ, או שיווכח שמלכתחילה אין זו קושיא.

ובנוגע לבנ"י: מאז קבלת התורה, ויתירה מזה: מאז ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו" — נמצאים ב"שעת חירום".

וכדי לנצח — הנה לכל לראש צריך לידע ש"לא בחיל ולא בכח (לא ברכב ולא בסוסים)⁴⁶² כי אם ברוחי אמר ה'⁴⁶³, ורק לאחר שישנו הענין ד"רוחי", אזי מכינים את ה"כלים" בדרך הטבע — כלי נשק וכו', ככל פרטי הנהגת הצבא שנאמרו בחומש.

עח. ועד"ז מצינו בסיפור המגילה:

למרות שאסתר היתה בבית המלך, ומרדכי הי' רק "בשער המלך" — לא הלכה אסתר מיד לדבר עם אחשוורוש, אלא לכל לראש הלכה לשאול אצל מרדכי, כיון שההתחלה צריכה להיות ע"י פס"ד והלכה ע"פ תורה, שזהו ענינו של מרדכי שהי' מהסנהדרין. ורק בבוא הדבר לקצהו, הנה "בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש"⁴⁶⁴, ולכן אמרה אסתר למרדכי: "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי וגו'"⁴⁶⁵;

(464) נדה מה, ב.

(465) אסתר ד, טו.

(462) ע"פ תהלים כ, ח.

(463) זכרי' ד, ו.

לכל לראש צריך להכין את הנצחון הרוחני — ע"י התפלה להקב"ה, ולא רק תפלה ע"י הנשמה, אלא גם תפלה ע"י הגוף — שזהו הענין ד"צומו עלי", שפורש מאכילה גשמית, כדי שיוכל להתמסר לענינים רוחניים,

ואסתר לא מסתפקת בכך שאומרת "לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי", אלא מוסיפה ואומרת: "וגם אני ונערותי אצום כן"⁴⁶⁵,

ורק לאחרי שבטוחים בנצחון הרוחני — רצונו של הקב"ה שיעשו גם פעולה באופן גשמי, ואז הולכת אסתר לחצר בית המלך ועומדת בפתח כו', ועורכת "משתה היין", ככל פרטי הענינים שהגוי רואה רק אותם!

וענין זה נכלל בתוך כל ההוראות של המגילה באופן ש"זכרם לא יסוף מזרעם" — שעל כל צרה שלא תבוא, וגם בענינים של טוב, הסדר הוא שלכל לראש צ"ל הענין ד"ברוחי אמר ה'", ורק לאח"ז מכינים את ה"חיל" וה"כח", בתור "כלי" בדרך הטבע שעל ידו יומשך הענין בעוה"ז הגשמי⁴⁶⁶.

עט. ואז, לא זו בלבד שבנ"י מנצחים, אלא שנעשה שלום גם בין גוים — כמסופר במגילה⁴⁶⁷ ש"חמת המלך שככה":

לכאורה אינו מובן: כאשר אחשוורוש כועס על המן, וחרבונה עוזר בזה... עד ש"ויתלו את המן" — מה נוגע לספר במגילה ש"חמת המלך שככה"?! למאי נפק"מ שאחשוורוש נרגע מכעסו על המן?! ובפרט שהמן כבר נתלה!

והתירוץ על זה — שיהודים רוצים שלום, ובמילא, כשנעשה אצלם נצחון רוחני, שעל ידו נעשה גם נצחון גשמי, אזי נעשה שלום גם בין גוים.

פ. וכן תהי' לנו — שיקויים היעוד⁴⁶⁸ "ונתתי שלום בארץ", ובאופן שהשלום מתפשט גם אצל עמי הארץ, וכפי שהי' בימי שלמה, ש"שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן .. בימיו"⁴⁶⁹,

ועד"ז במשיח, שאע"פ שההתחלה היא באופן ש"לחם מלחמות

(466) ראה גם שיחת פורים תשכ"ט סל"ב
 (467) תו"מ חנ"ה ע' 327. וש"נ.
 (468) בחוקתי כו, ו.
 (469) דברי הימים-א כב, ט.
 (467) שם ז, יו"ד.

ה' וינצח", הרי לאח"ז "יבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל", ויפעל גם בכל עמי הארץ — ש"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר⁴⁷⁰ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד", כפי שמסיים הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י"א,

ולאח"ז עוברים לפרק י"ב, ועד לסיום פי"ב, שבנ"י "יהיו פנויין (לעסוק) בתורה וחכמתה" מתוך מנוחה ומתוך שמחה וטוב לבב, כיון שיהיו להם כל צרכיהם הגשמיים — "שהטובה תהי' מושפעת הרבה" ועד ש"כל המעדנים מצויין כעפר", והיינו, שלא תהי' תפיסת מקום ל"מעדנים" כיון שיהיו אצלם "כעפר"⁴⁷¹, ולכן לא תהי' חיות ולהט ("קאָך") בעריבות ("געשמאַק") הגשמי, כיון שהחיות והלהט יהי' בהשגת דעת בוראם, "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"¹⁵⁶, למטה מעשרה טפחים, ובקרוב ממש.

פא. (ואח"כ אמר:)

ההצעה אודות הענין ד"לא ידע" — שיתנדב לזה אחד, שנים או שלשה, אבל לא מהבחורים — במקומה עומדת.

אבל יש "לחטוף" ולעשות זאת לפני ה"ברכה אחרונה", כיון שלאח"ז מתחיל הענין ד"שושן פורים".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "כי אלקים יושיע ציון".]

471) ראה תו"מ — הדרנים על הרמב"ם וש"ס ס"ע עט ואילך. ע' פב. ועוד.

470) צפני' ג, ט.

הוספה

בי"ה. חי' אדר תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אשר זעליג שי' שו"ב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מגי' לחדש דמרבין בשמחה, און איך בין געווען צופרידען צו ליענען אין אייער בריף, דאָס איר האָט איינגעפירט די תקנה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע צו זאָגען דעם גאַנצען תהלים שבת מברכים החדש פאַרן דאָוונען אין דער פריה. עס איז באַוואוסט אויף וויפיל הויך און טייער כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט געהאַלטען אָט די תקנה, און אויף וויפיל ער האָט זיך משתדל געווען אַז די תקנה זאָל אָנגענומען ווערען באַ אַלע אידען אָן אונטערשייד פון חסידים אָדער ניט חסידים, ווי ער האָט דאָס געשריבען אין פילע פון זיינע בריף, אַ טייל פון זיי זיינען געדרוקט אין דעם קונטרס צוגעבונדען צו דעם תהלים וועלכער איז ניט לאַנג אָפגעדרוקט געוואָרען אויף זיין נאָמען, און איך האָב געבעטען מען זאָל אייך שיקען איינגע תהלים פון די, און עס וואָלט גלייך געווען אַז איר זאָלט אויף אַ פאַסיגען אופן ערקלערען צו די מתפללים דעם אינהאַלט פון די בריף.

איך בין אויך געווען צופרידען צו ליענען אין אייער בריף, אַז איר האָט איינגעפירט דאָס לערנען פון קיצור שולחן ערוך אין שול פאַר מנחה, און זעלבסט פאַרשטענדלעך אַז לויט דער תקנה פון משה רבינו צו לערנען הלכות החג לפני החג, וועט איר אין די וואַכען פאַר פסח, לערנען אויך די דינים וועלכע זיינען פאַרבונדען מיט דעם יום טוב פסח. וויפיל מען הערט זיינען פאַראַן אויך אַזעלכע

מוה"ר אשר זעליג שי' שו"ב: עפשטיין, ל' אַנדזעלעס. אגרת נוספת אליו — אג"ק ח"ז אגרת ב'קנא.

לחדש דמרבין בשמחה: ראה תענית כט, סע"א.

תהלים .. אויף זיין נאָמען: אהל יוסף יצחק (קה"ת, תשי"ב).

תקנה פון משה רבינו .. הלכות החג לפני החג: ראה פסחים ו, סע"א ואילך. מגילה בסופה.

שו"ע אדה"ז או"ח רסתכ"ט. וש"נ.

וואָס ווייסען ניט ווי צו מסדר זיין דעם סדר, וואָלט אויך געווען ווינשענסווערט אויף אַ דיפּלאַמאַטישן אופן צו ערקלערען ווי אַ סדר דאַרף געמאַכט ווערען. בייגעלייגט זיינען דאָ די קבלות, און דער זכות הצדקה זאָל עס ביישטיין אַז עס זאָל זיין מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ווי דער אַלטער רבי רבינו הקדוש בעל השו"ע והתניא זאָגט.

זיכער איז איבעריג צו אַנדייטען, וועגען אויסניצען די קומענדע טעג פון פורים הבע"ל אויף התעוררות אין די ענינים וואָס קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם, וואָס די גמרא זאָגט אויף דעם, אַז דאָס מיינט אַז זיי האָבען פאַרשטאַרקט דעם פאַרבונד מיט תורה ומצות, וואָס דאָס איז די וועג צו אמת'ר שמחה ביז דער שמחה פון עד דלא ידע.

בברכת פורים שמח.

[תרגום חפשי]

בנועם קבלתי מכתבו מג' לחדש דמרבין בשמחה, ושמחתי לקרוא במכתבו אשר הנהיג [בביהכ"נ] את תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע – לומר את כל ה"תהלים" בשבת מברכים החדש, לפני התפלה בבוקר. ידוע עד כמה החשיב כ"ק מו"ח אדמו"ר תקנה זו לנעלית ויקרה, ועד כמה השתדל שתקנה זו תתקבל אצל כל בני"י מבלי הבדל בין חסידים לשאינם חסידים, כמ"ש ברבים ממכתביו – חלקם נדפסו בקונטרס שנכרך עם ה"תהלים" שנדפס זה לא מכבר על שמו; וביקשתי שישלחו אליו אחדים מן [ספר] "תהלים" אלה, והי מהנכון שבאופן המתאים יבאר למתפללים תוכן מכתבים אלו.

שמחתי גם לקרוא במכתבו אשר הנהיג את לימוד ה"קיצור שולחן ערוך" בביהכ"נ לפני מנחה; ומובן מעצמו, שבהתאם לתקנת משה רבינו ללמוד הלכות החג לפני החג – לימוד, בשבועות שלפני פסח, את הדינים הקשורים עם חג הפסח. כפי הנשמע, ישנם גם כאלה שאינם יודעים כיצד לערוך את ה"סדר"; והי"ג גם זה מהרצוי, שבאופן דיפלומטי יבאר להם כיצד "סדר" צריך להיערך.

מצורפות כאן הקבלות, וזכות הצדקה תעמוד לו שיהיו "מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה" – כמאמר רבינו הזקן, רבינו הקדוש, בעל השו"ע והתניא.

בטח למותר לעוררו ע"ד ניצול ימי הפורים הבע"ל להתעוררות באותם הענינים ש"קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם", אשר כדברי הגמרא על פסוק זה – נסוב על מה שבנ"י חיזקו את הקשר שלהם עם תורה ומצות, שזוהי הדרך לשמחה אמיתית עד לשמחה של "עד דלא ידע".

בברכת פורים שמח.

מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ווי דער אַלטער רבי . . זאָגט: תו"א בתחלתו (א, ב).

קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם: אסתר ט, כז.

וואָס די גמרא זאָגט אויף דעם: שבת פה, א.

עד דלא ידע: מגילה ז, ב.

ב

באם המדוברת תי' – יר"ש כו' יתענין בהשידוך.

עפמשי"כ באגה"ת לאדה"ז: תמורת התעניות הנ"ל:

(א) באותם הימים לא יאכל מאכלים ערבים לחכו – כ"א המבריאים.

(ב) יפריש לצדקה שווה הסעודות.

(ג) יתיר "נדרו" (כיון שהתענה יותר מג"פ).

בדהתפוחמ"ז.

דאם המדוברת תי'
 - יר"ש כו' יתענין בהשידוך
 עפמשי"כ באגה"ת לאדה"ז:
 תמורת התעניות הנ"ל:
 (א) באותם הימים לא יאכל מאכלים ערבים לחכו – כ"א המבריאים.
 (ב) יפריש לצדקה שווה הסעודות.
 (ג) יתיר "נדרו" (כיון שהתענה יותר מג"פ).
 בדהתפוחמ"ז.

ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואל.

באגה"ת לאדה"ז: פרק ג.

בדהתפוחמ"ז: = בדיקת התפילין והמזוזות.

לזכות

החתן הרה"ת ר' **יחזקאל** והכלה מרת **חי' מושקא** שיחיו **לאַזאַר**

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

וא"ו אדר-שני, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת הרב ר' **שלמה דובער פינחס** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **לאַזאַר**

הרה"ת ר' **יעקב** וזוגתו מרת **יונה בריינדל** שיחיו **גולדשמיד**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **משה** וזוגתו מרת **העניא יהודית** שיחיו **לאַזאַר**

הרה"ת ר' **מרדכי יוסף אלעזר** וזוגתו מרת **אסתר שרה נחמה** שיחיו **גולדשמיד**

הרה"ת הרב **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **איידל גולדה** שיחיו **הבלין**